

Wojska Polskiego i członków Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej, którzy utracili zdolność do pracy w walce z wrogami Polski Demokratycznej, oraz dla osób pozostałych po poległych w tej walce (Dz. U. R. P. Nr 14, poz. 54).

2. Za osoby, podlegające obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa i uprawnione do okresowych świadczeń pieniężnych z tytułu tego ubezpieczenia, do których w myśl ust. 1 pkt 1 i 2 stosuje się ubezpieczenie rodzinne, uważa się również osoby zwolnione od obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa na podstawie art. 6-b ust. 1 i art. 297 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396) w brzmieniu dekretu z dnia 8 stycznia 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr 4, poz. 28).

3. Za osoby uprawnione do zaopatrzeń emerytalnych, do których w myśl ust. 1 pkt 3 stosuje się ubezpieczenie rodzinne, uważa się osoby uprawnione do zaopatrzeń emerytalnych z tytułu zatrudnienia, uzasadniającego zwolnienie od obowiązku ubezpieczenia powszechnego.

§ 2. 1. Przepisów § 1 ust. 1 pkt 1 i 2 nie stosuje się do pracowników rolnych, wymienionych w art. 16 ust. 2 zdanie 2 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396) w brzmieniu dekretu z dnia 8 stycznia 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr 4, poz. 28) — z wyjątkiem zatrudnionych w gospodarstwach leśnych i ogrodowych.

2. Przepisów § 1 ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób uprawnionych do rent z tytułu utraty mniej niż 66²/₃% zdolności do zarobkowania na skutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej.

§ 3. Wypłata zasiłku rodzinnego osobom,

wymienionym w § 1 ust. 1 pkt 1 i 2, nastąpi po raz pierwszy za miesiąc styczeń 1948 r., a osobom wymienionym w § 1 ust. 1 pkt 3, 4 i 5, — od najbliższego terminu płatności zaopatrzenia (zasiłku) lub renty, przypadającego po dniu 31 stycznia 1948 r.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1948 r.

Minister Pracy i Opieki Społecznej:
Kazimierz Rusinek

Minister Obrony Narodowej:
w z. *Marian Spychalski*

Minister Administracji Publicznej:
Edward Osóbka-Morawski

Minister Ziem Odzyskanych:
w z. *Józef Dubiel*

Minister Skarbu:
Kons'anty Dąbrowski

Minister Przemysłu i Handlu:
w z. *Eugeniusz Szyr*

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
Jan Dąb-Kociol

Minister Leśnictwa:
Bolesław Podedworny

Minister Komunikacji:
w z. *Wincenty Jastrzębski*

Minister Póczt i Telegrafów:
w z. *Roman Pallasch*

30

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 16 stycznia 1948 r.

o warunkach nabywania uprawnień do zasiłków rodzinnych.

Na podstawie art. 4 ust. 1 dekretu z dnia 28 października 1947 r. o ubezpieczeniu rodzinnym (Dz. U. R. P. Nr 66, poz. 414) zarządzam, co następuje:

- § 1. 1. Prawo do zasiłku rodzinnego mają:
- 1) osoby podlegające obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa,
  - 2) osoby, które po rozwiązaniu stosunku pracy lub stosunku służbowego są uprawnione do zasiłków chorobowych, domowych i połogowych z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa,

- 3) osoby uprawnione do zaopatrzeń emerytalnych lub do rent (zaopatrzeń) z ubezpieczeń społecznych z wyjątkiem uprawnionych do rent z tytułu utraty mniej niż 66²/₃% zdolności do zarobkowania wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej,
- 4) sieroty uprawnione do zaopatrzeń emerytalnych, do rent (zaopatrzeń) z ubezpieczeń społecznych lub do zaopatrzeń inwalidzkich,
- 5) sieroty uprawnione do zaopatrzeń (zasiłków) na podstawie:

- a) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o zaopatrzeniu byłych skazańców politycznych (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr 47, poz. 406) z późniejszymi zmianami (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 85, poz. 523, z 1936 r. Nr 41, poz. 303, z 1946 r. Nr 37, poz. 228),
- b) ustawy z dnia 2 lipca 1937 r. o zapewnieniu pracy i zaopatrzeniu uczestników walk o niepodległość Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr 59, poz. 464) z późniejszymi zmianami (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 75, poz. 503),
- c) ustawy z dnia 23 lipca 1945 r. o zasiłkach i pomocy dla osób pozostałych po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego, poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 180),
- d) dekretu z dnia 13 listopada 1945 r. o zasiłkach i pomocy dla ofiar wrogów demokratycznego ustroju Polski (Dz. U. R. P. z 1947 r. Nr 28, poz. 121),
- e) dekretu z dnia 3 lutego 1947 r. o odszkodowaniu dla funkcjonariuszów służby bezpieczeństwa publicznego, żołnierzy Wojska Polskiego i członków Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej, którzy utracili zdolność do pracy w walce z wrogami Polski Demokratycznej, oraz dla osób pozostałych po poległych w tej walce (Dz. U. R. P. Nr 14, poz. 54).

2. W dalszym ciągu niniejszego rozporządzenia osoby, wymienione w ust. 1 pkt 1, określone będą jako „pracownicy“, osoby wymienione w ust. 1 pkt 2 jako „byli pracownicy“, osoby wymienione w ust. 1 pkt 3 jako „emeryci i renciści“, zaś osoby wymienione w ust. 1 pkt 4 i 5 jako „sieroty“.

§ 2. 1. Pracownikom przysługuje zasiłek rodzinny na dzieci do lat 16, a jeśli kształcą się w szkołach — do ukończenia 21 roku życia, w razie zaś odbywania studiów w szkołach wyższych — do ukończenia 24 roku życia, oraz bez względu na wiek, jeżeli są niezdolne do zarobkowania. Za dzieci, na które przysługuje zasiłek rodzinny, uważa się dzieci uprawnionego, zarówno z małżeństwa jak i pozamałżeńskie, dzieci przysposobione, dzieci ofiar wojny przyjęte na wychowanie, pasierbów oraz wnuków.

2. Pracownikom przysługuje zasiłek rodzinny także na żonę lub niezdolnego do zarobkowania męża.

3. Na członków rodziny, wymienionych w ust. 1 i 2, przysługuje zasiłek rodzinny, jeżeli:

- 1) są wyłącznie i całkowicie przez uprawnionego utrzymywani,
- 2) nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa,

3) mieszkają na obszarze Rzeczypospolitej, chyba że układy międzynarodowe zawierają odmiennie postanowienia.

4. Byłym pracownikom przysługuje zasiłek rodzinny na dzieci odpowiadające warunkom, określonym w ust. 1 i 3.

5. Emerytom i rencistom przysługuje zasiłek rodzinny na dzieci odpowiadające warunkom, określonym w ust. 1; warunków, określonych w ust. 3, nie stosuje się do dzieci emerytów i rencistów, jeżeli przepisy, na podstawie których przysługuje zaopatrzenie lub renta, nie uzależniają od tych warunków prawa do dodatku na dzieci.

6. Prawo do zasiłku na poszczególnych członków rodziny przysługuje od miesiąca, w którym powstały warunki do zasiłku (urodzenie się, przysposobienie, uznanie, przyjęcie na wychowanie dziecka, rozpoczęcie nauki, zawarcie związku małżeńskiego itp.), ustaje zaś z końcem miesiąca, w którym ustaly warunki do zasiłku (śmierć, zaprzestanie nauki, przekroczenie granicy wieku, podjęcie pracy, ustanie pozostawiania na utrzymaniu uprawnionego, rozwód lub unieważnienie małżeństwa itp.).

§ 3. 1. Pracownicy mają prawo do zasiłku rodzinnego, z zastrzeżeniem § 2 ust. 1, 2, 3 i 6, poczynając od rozpoczęcia pracy aż do rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego, za każdy miesiąc kalendarzowy, w ciągu którego stosunek pracy lub stosunek służbowy trwał co najmniej 14 dni.

2. Byli pracownicy mają prawo do zasiłku rodzinnego, z zastrzeżeniem § 2 ust. 4 i 6, od rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego aż do ustania uprawnień do zasiłku pieniężnego z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa za każdy miesiąc kalendarzowy, w ciągu którego okres niezdolności do pracy wynosił co najmniej 14 dni; do okresu tego wlicza się czas pozostawiania w stosunku pracy lub w stosunku służbowym w ciągu miesiąca.

3. Emeryci i renciści mają prawo do zasiłku rodzinnego, z zastrzeżeniem § 2 ust. 5 i 6, przez czas trwania uprawnień do zaopatrzenia lub renty.

4. Sieroty mają prawo do zasiłku rodzinnego przez czas trwania uprawnień do zaopatrzenia (zasiłku) sierociego lub renty sieroczej.

§ 4. 1. Na jednego członka rodziny lub sierotę przysługuje tylko jeden zasiłek.

2. W razie zbiegu uprawnień do zasiłku rodzinnego z tytułu zatrudnienia ojca i matki przysługuje tylko zasiłek z tytułu zatrudnienia ojca.

3. W razie zbiegu uprawnień do zasiłku rodzinnego z różnych tytułów przysługuje zasiłek tylko z tytułu zatrudnienia.

4. Uprawnionym do zaopatrzenia lub renty, którzy pobierają okresowe świadczenia pieniężne z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa, przysługuje zasiłek rodzinny tylko z tytułu świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa.

5. Uprawnionym do renty z ubezpieczeń społecznych i do zaopatrzenia z innych funduszy przysługuje zasiłek rodzinny tylko z tytułu renty z ubezpieczeń społecznych.

6. Uprawnionym do renty z ubezpieczenia powszechnego i do renty z ubezpieczenia dodatkowego przysługuje zasiłek rodzinny tylko z tytułu renty z ubezpieczenia powszechnego.

7. Uprawnionym do renty z ubezpieczenia od wypadków i chorób zawodowych i do renty z ubezpieczenia emerytalnego przysługuje zasiłek rodzinny tylko z tytułu renty z ubezpieczenia od wypadków i chorób zawodowych.

8. Na czas istnienia prawa do zasiłku rodzinnego z tytułu zatrudnienia zawieszają się uprawnienia do wszelkich dodatków, wypłacanych jako dodatki rodzinne do płac pracowniczych na podstawie przepisów ustawowych, przepisów służbowych lub postanowień układów zbiorowych pracy, na czas zaś istnienia uprawnień do zasiłku rodzinnego z innych tytułów zawieszają się uprawnienia do pobierania tego świadczenia, z tytułu którego wypłaca się zasiłek rodzinny, przy czym nie ulega zawieszeniu kwota wspólna renty i zaopatrzenia z ubezpieczeń społecznych.

9. Jeżeli renta lub zaopatrzenie sierocę bądź dodatki, określone w ustępie poprzednim, przewyższają zasiłek rodzinny, wówczas instytucja lub osoba obowiązana do wypłaty zaopatrzenia, renty lub dodatku wypłaca uprawnionemu do zasiłku rodzinnego różnicę między wysokością zaopatrzenia, renty lub dodatku a wysokością zasiłku rodzinnego.

10. Zawieszenie prawa do renty lub zaopatrzenia sierocych bądź do dodatków, określonych w ust. 8, nie powoduje zawieszenia prawa do świadczeń dodatkowych, związanych z prawem do renty lub zaopatrzenia sierociego bądź do powyższych dodatków.

§ 5. Uprawnieni do zasiłku rodzinnego obowiązani są przedkładać odpowiednie dowody oraz zawiadamiać o wszelkich okolicznościach, mających wpływ na uprawnienia do zasiłku, stosownie do obowiązującego regulaminu, który wyda Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

§ 6. 1. Zasiłek rodzinny wypłaca się pracownikom i byłym pracownikom co miesiąc z dołu.

2. Emerytom i rencistom wypłaca się zasiłek rodzinny równocześnie z wypłatą zaopatrzenia emerytalnego lub renty.

3. Zasiłek rodzinny dla sierot wypłaca się w trybie i w terminach, ustalonych dla wypłaty zaopatrzeń (zasiłków) i rent sierocych.

4. Szczegółowe zasady dokonywania wypłat ustalają przepisy, przewidziane w art. 8 ust. 4 i w art. 9 dekretu z dnia 28 października 1947 r. o ubezpieczeniu rodzinnym.

§ 7. 1. Jeżeli osoba pobierająca zasiłek rodzinny oddaje się nałogowi pijaństwa lub w inny sposób naraża na istotną szkodę interes rodziny, wypłata zasiłku rodzinnego na wniosek rodziny albo organów państwowych, samorządowych lub społecznych może być dokonywana do rąk żony albo osoby lub instytucji sprawującej faktycznie lub obejmującej opiekę nad dziećmi, na które przysługuje zasiłek.

2. W sprawach wniosków, wymienionych w ust. 1, rozstrzyga ubezpieczalnia społeczna po wysłuchaniu opinii przedstawicielstwa pracowniczego zakładu pracy, jeżeli uprawniony jest zatrudniony. Przedstawicielstwem pracowniczym jest w zakładach pracy, objętych przepisami dekretu z dnia 6 lutego 1945 r. o utworzeniu Rad Zakładowych (Dz. U. R. P. Nr 8, poz. 36) z późniejszą zmianą (Dz. U. R. P. z 1947 r. Nr 24, poz. 92), rada zakładowa lub delegat, w zakładach zaś nie objętych przepisami tego dekretu — zarząd oddziału (koła) pracowniczego związku zawodowego, działającego w danym zakładzie pracy.

§ 8. 1. O uprawnieniach do zasiłku rodzinnego orzekają ubezpieczalnie społeczne.

2. W sprawach, nie unormowanych w niniejszym rozporządzeniu, do uprawnień do zasiłków rodzinnych dla pracowników i byłych pracowników, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o ubezpieczeniu społecznym w zakresie ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa, a do uprawnień do zasiłków rodzinnych dla emerytów i rencistów oraz dla sierot — te przepisy, na podstawie których przysługują uprawnienia do zaopatrzenia lub renty, w sprawach zaś nie unormowanych w tych przepisach — przepisy ustawy o ubezpieczeniu społecznym w zakresie ubezpieczenia emerytalnego.

§ 9. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1948 r.

Minister Pracy i Opieki Społecznej:

Kazimierz Rusinek